

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Пелагия Мих. Терзийска – преподавател в ЮЗУ "Неофит Рилски",
Благоевград

Относно: дисертационен труд на тема „ИЗПОЛЗВАНЕ НА НЕФОРМАЛНИ МЕТОДИ ПРИ ИНТЕГРИРАНО ОБУЧЕНИЕ” за присъждане на образователната и научна степен "доктор" в област на висше образование: 1. Педагогически науки, професионално направление: 1.2. Педагогика, научна специалност: Специална педагогика

Автор: Георгиос Леонтиу

Научен ръководител: доц. д-н Милен Замфиров Замфиров

Настоящото становище е изготвено на основание заповед № РД 38-310/27.06.2019 г. на ректора на Софийски университет „Св. Климент Охридски”, както и на решение на научното жури по процедурата.

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Георгиос Леонтиу е докторант в редовна форма на обучение по специалност „Специална педагогика“ в катедра „Специална педагогика и логопедия” на СУ „Св. Климент Охридски”. Процедурата и представеният комплект от документи е съобразен с Правилника за развитие на академичния състав на Софийски университет „Св. Климент Охридски”.

2. Актуалност на тематиката

В процеса на интегрираното обучение на децата със специални образователни потребности се налага да се търсят и използват освен формите, средствата, методите на формалното образование и такива на неформалното образование. По този начин се откликва по-адекватно на особеностите, възможностите и потребностите на тези деца и се постигат по-добри резултати в цялостното им развитие. В този контекст интересът на докторант Георгиос Леонтиу към избраната проблематика е обоснован и актуален.

3. Представяне на труда и оценка на съдържанието

Представеният дисертационен труд отговаря на критериите за подобна разработка на такова научно равнище. Изследването е построено на добра концептуална основа.

Дисертацията съдържа 141 страници основен текст, 14 страници литература и 47 страници приложения. Литературата включва 175 източника на английски език и 1 на гръцки език (Закон за Специалното образование в Република Кипър). Онагледяването е представено от 43 единици – 24 графики, 17 таблици и 2 схеми.

Дисертационният труд е разработен в увод, три глави, заключение, приноси, списък на използваната литература и приложения. Включен е и списък на публикациите на автора по темата на дисертационното изследване.

В увода Георгиос Леонтиу прави подробна обосновка на избраната тема и нейната актуалност. Посочва коректно целта, етапите, хипотезата, обекта, предмета и методологията на дисертационния труд.

В първа глава се прави литературен преглед на схващанията на различни автори (предимно от Ирландия и САЩ) за категориите ученици със специални образователни потребности. Разглеждат се международни нормативни документи като Декларация от Саламанка и Рамка за действие за образование при специални потребности (1994), Политическата декларация, приета в Малага на 8 май 2003 от министрите на Съвета на Европа, отговорни за интеграционните политики относно хората с увреждания (2003) и Конвенция на ООН за правата на хората с увреждания (2006). Представени са вижданията на различни автори относно формалното и неформалното образование. Разгледани са някои методи на педагогическо оценяване при прилагане на неформално обучение. Първа глава завършва с литературен преглед на ролята на родителите на деца със СОП и техните учители в общообразователните училища в процеса на прилагане на неформално образование. Вниманието се насочва и към мястото на индивидуалната програма при реализирането на дейности от сферата на неформалното образование. В рамките на една страница се прави обобщение и заключение на теоретичното проучване, направено в първа глава.

Втора глава описва организацията на изследването, насочено към прилагане на неформални методи при осъществяването на интегрирано обучение. Тук отново се посочват целта, задачите, хипотезата, обекта, предмета и методите на изследване. Пояснява се, че е използван софтуер за статистическа обработка на получените данни. Конкретизиран е периода на провеждане на изследването: учебните години 2015-2016 и 2016-2017. За нуждите на дисертационния труд докторант Леонтиу разработва собствена „Програма за неформално обучение” за ученици със специални образователни потребности в интегрирана учебна среда. Тя предвижда 6 панела, от които учениците могат да избират: театър, спорт, музика, изкуство, екологично образование и фотография. Дейностите се провеждат 2 пъти седмично. Организиран са и уъркшопи за учителите. Посочено е, че по време на целия процес на изпълнение на програмата се поддържат тесни контакти с всички родители на участниците. Освен това се провеждат редовно неофициални разговори, полуструктурирани интервюта и се попълват въпросници в края на всяка учебна година. Участници в изследването са ученици със и без СОП, както и техните родители и учители.

Трета глава представя анализа на получените резултати. Докторант Леонтиу посочва конкретни критерии и показатели на основата, на които се осъществява количествен и качествен анализ.

Анализирант се данните от анкетното проучване, реализирано с родителите на деца със и без СОП по отношение на участието им в програмата. Резултатите са онагледени чрез 9 графики.

Обобщават се данните от полуструктурирани интервюта с ученици със СОП, както и на такива без СОП. Общото впечатление, което се налага от направените констатации е задоволството и на двете групи ученици от участието в различни форми на неформално образование, което е основа за повишаване на взаимодействието между тях.

Полуструктурираните интервюта с учители и родители потвърждават значимостта на неформалните методи в процеса на интегрираното обучение.

Освен анкетата и полуструктурираните интервюта се осъществява и наблюдение по време на целия процес на прилагане на програмата, което позволява да се направят полезни за педагогическата теория и практика изводи.

Анализирани и онагледени с графика са и резултатите от оценката на социалните умения на учениците, както и мнението на учителите за проведените уъркшопи.

Докторант Леонтиу обобщава, че формулираната хипотезата се потвърждава.

Приноси

Посочени са теоретични и практически приноси, чиято формулировка се нуждае от прецизиране.

Преценка на публикациите

Публикациите на докторант Леонтиу са достатъчни – 5 на брой и са в съавторство с научния ръководител. От тях 3 са в сборници от научни форуми в България, а 2 публикации са в i-Продължаващо образование и сп. Педагогика.

Автореферат

Авторефератът съответства на дисертационния текст и го представя по обобщен начин.

Препоръки и бележки:

1. Когато се цитира дословно е необходимо да се посочва страницата, от която е цитата. Например на стр. 5 е написано: „As Adam et al. (2014) claim, “teaching is hard....“. При проверка се установи, че текстът е взет от 7 страница на цитирания труд.
2. Още след първото използване на абривиатура е необходимо да се обясни нейното значение.
3. Когато се цитира нормативен документ, който се отнася конкретно за дадена страна, а не е международен такъв трябва да се уточни, в коя държава е в сила този документ.
4. В част от посочената използвана литература липсват данни, които са задължителни. (Например: Adeyemi, M. B., & Adeyinka, A. A. (2013). The principles and content of African traditional education. Educational Philosophy

and Theory, 35(4), pp. 425-440. В конкретния случай статията е от 2003, а не от 2013).

Въпроси:

1. Какво би затруднило прилагането на предложената от Вас програма в Република Кипър?
2. Какви предложения може да се отправят към Министерство на образованието във връзка с приложението на Вашата програма?

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Представеният дисертационен труд, разработен от докторант Георгиос Леонтиу, отговаря на изискванията, които се предявяват към разработки за придобиването на образователната и научна степен „доктор“.

На основата на очертаните достойнства на труда и приносите на автора, давам положителна оценка и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Георгиос Леонтиу в област на висше образование: 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика, докторска програма „Специална педагогика“.

25.08.2019 г.

Рецензент:.....

Доц. д-р Пелагия Терзийска